



Til

Kunnskapsdepartementet  
Postboks 8119 Dep.  
0032 Oslo

2006/ 6576- /NV

Deres ref: 200603959

Trondheim 26.09.06

### Høringsuttalelse NOU 2006:08 Kunnskap for fellesskapet

Vi viser til høringsbrev datert 05.05.06.

Vi takker for muligheten til å komme med innspill til høringsdokumentet. Vedlagt finner dere Artsdatabankens høringsuttalelse.

Vi ønsker Kunnskapsdepartementet lykke til i det videre arbeid med utfordringene knyttet til våre universitetsmuseer og produksjon av kunnskap for fellesskapet!

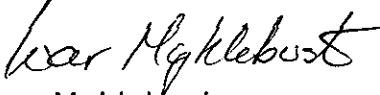
*Postadresse:*  
Artsdatabanken  
Erling Skakkesgt.47  
7491 Trondheim

*Besøksadresse:*  
Artsdatabanken  
Elvegata 17  
Trondheim

[www.artsdatabanken.no](http://www.artsdatabanken.no)

Tlf: +47 73 59 21 45  
Fax: +47 73 59 22 40

Med hilsen

  
Ivar Myklebust  
Direktør

  
Nils Valland  
Seniorrådgiver

Vedlegg

## **Artsdatabankens høringsuttalelse til NOU 2006:08 Kunnskap for fellesskapet**

### **I Generelle kommentarer**

Utredningen en gir etter vår mening et godt bilde av museenes samfunnsoppgaver, dagens situasjon og utfordringer som bør løses både på kort og lang sikt.

Artsdatabanken og universitetsmuseene er institusjoner som har mange og viktige samarbeidsflater. For vår del representerer de naturhistoriske deler av museene svært viktige kunnskapskilder i forhold til de oppgaver vi er satt til å løse, jfr. vårt mandat fra Kunnskapsdepartementet (KD).

Vårt mandat berører ikke de kulturhistoriske deler av universitetsmuseene, vi har derfor ikke prioritert tema knyttet direkte til kulturhistorie i vår høringsuttalelse.

### **II Kommentarer til de enkelte forslag**

*Artsdatabanken gir full tilslutning til hovedforslagene fra et samlet utvalg slik de er angitt i høringsbrevet fra departementet og i utredningens sammendrag. Dette er fornuftige og absolutt nødvendige tiltak.*

Utvalget er delt når det gjelder spørsmålet om fremtidig tilknytning til universitetene. Artsdatabanken vil på dette punkt gi støtte til utvalgets mindretall.

#### ***Universitetsmuseene som samfunnsinstitusjoner***

*Artsdatabanken støtter de oppsummerende meninger utvalget har uttrykt omkring dette i utredningens kap. 3.5. Fra vår side vil vi også understreke at dette må følges opp av en klar og tydelig styring av museene.*

Som beskrevet i kapittel 3 har universitetsmuseene ikke i nødvendig grad vært trukket inn i prosesser som har hatt betydning for andre deler av museumssektoren og utviklingen av universitetene generelt.

Vi registrerer også at samarbeidet mellom de naturhistoriske museer ikke er så bra og omfattende som det burde være, det gjelder særlig utvikling og drift av dataverktøy, annen infrastruktur for samlingsforvaltningen og informasjonssystemer

for formidling til brukere i samfunnet. Museene har også i for liten grad utnyttet potensialet for samarbeid med andre relevante institusjoner. Museene bør i større grad utnytte muligheter for samhandling med andre aktører som har tilgrensende oppgaver.

Dette er faktorer som har bidratt til at de naturhistoriske museer ikke tar ut det potensialet de burde ha som samfunnsinstitusjoner. Det er et generelt behov for sterkere styringssignaler fra KD til museene omkring hva som forventes av dem som samfunnsinstitusjoner.

Hvis Artsdatabanken også i fremtiden kan bidra til å etablere gode samarbeidsarenaer mellom museene og andre relevante institusjoner stiller vi oss selvsagt til rådighet for dette.

### **Samlinger og samlingsforvaltning**

*Artsdatabanken støtter utvalgets anbefalinger i utredningens kap. 4.5, men kunne ha ønsket en sterkere anbefaling knyttet til prioritering og organisering av arbeidet med digitalisering (se også kap. III i denne høringsuttalelse).*

Universitetsmuseenes samlinger er en nasjonal felleseiendom. Vi anser det som svært viktig at forhold knyttet til bevaring og sikring av samlingene må prioriteres, jfr. Riksrevisjonens undersøkelse og anbefalinger omkring dette.

Digitalisering av museenes belegg av arter er meget viktig i forhold til Artsdatabankens oppgaver, og i forhold til samfunnets behov for kunnskap om utbredelse og forekomst av arter.

Vi har registrert uroen knyttet til MusPro og evalueringen av MusPro. Det er grunn til igjen å minne om at Muspro ble etablert for å forsere arbeidet med digitaliseringen av museenes samlingsdatabaser for å gi Artsdatabanken et større tilfang av data for formidling til samfunnet. Alle involverte må nå rette blikket fremover for å sikre arbeidet med digitalisering god forankring og fortsatt høy prioritet.

Artsdatabanken vil sterkt anbefale at museenes arbeid med digitalisering og tilgjengeliggjøring av digitalisert materiale organiseres på en måte som gjør at Artsdatabanken og GBIF-Norge er tungt involvert (GBIF = Global Biodiversity Information Facility). Dette vil kunne gi arbeidet en god retning både i nasjonalt og internasjonalt perspektiv (se for øvrig kommentarer til utredningens vedlegg 3 i kap III i denne høringsuttalelse).

## **Formidling**

*Artsdatabanken støtter utvalgets anbefalinger i utredningens kap. 5.5, men savner en tydelig anbefaling knyttet til samarbeid mellom museene og Artsdatabanken mht formidling.*

Artsdatabanken vil spesielt påpeke behovet for at museene prioriterer tiltak som styrker formidlingen mot barn og ungdom som målgruppe. Etter vårt syn er dette en samfunnsoppgave av stor betydning, og her vil gode basisutstillinger og digitale produkter være svært viktige.

Artsdatabankens mandat sier at vi skal være en nasjonal informasjonskilde til biologisk mangfold. Mye av det stoffet vi skal formidle kan og bør hentes fra de naturhistoriske museer. Det er etter vår mening beklagelig at utvalget ikke har valgt å komme med anbefalinger knyttet til relasjonen mellom museene og Artsdatabanken når det gjelder formidling.

Artsdatabanken arbeider for eksempel med produksjon av digitale faktaark om norske arter. Dette skal være enkle og tilgjengelige produkter som bl.a. kan benyttes som læringsressurser. Situasjonen i dag er slik at vi må betale museene for at de skal bidra til produksjon av slike faktaark. Vi mener at KD bør vurdere om denne type arbeid skal anses som faste oppgaver for museene og lage retningslinjer for hvordan dette skal reguleres mellom Artsdatabanken og museene. Dette vil bidra til å synliggjøre museene som kunnskapskilde og samtidig bidra til at vi kan lykkes med våre oppgaver som nasjonal fellesoppgave.

## **Forskning og utviklingsarbeid**

*Artsdatabanken støtter i hovedsak utvalgets anbefalinger i utredningens kap. 6.4., men vi savner en sterkere prioritering av hvilke forskningsoppgaver museene skal prioritere.*

Det er meget viktig at det drives forskning i tilknytning til museenes samlinger og forskning innen viktige kjerneområder for museene, som for eksempel taksonomi. Dette er etter vår mening avgjørende for museenes leveranser til samfunnet.

For å kunne styrke og prioritere forskning innen museenes kjerneområder (bl.a. taksonomi) bør det gjøres vurderinger av om forskning som i dag er lagt til museene for eksempel kan overføres til noen av de anvendte forskningsinstituttene som har basisbevilgning fra staten. Dette vil samtidig bidra til mer

rettferdige konkurransevilkår innen den forskningen som bør være konkurranseutsatt. Dette er en vanskelig problemstilling, og vi ser at dette kan berøre spørsmålet og forskningens integritet og uavhengighet.

### ***Kulturminneforvaltning og naturforvaltning***

*Artsdatabanken støtter utvalgets anbefaling om å sikre taksonomisk kompetanse og å videreutvikle de naturhistoriske samlingene (kap 7.6). (se også kap III i denne høringsuttalelse)*

Taksonomisk kompetanse bør forankres i oppgaver knyttet til forvaltning av vitenskapelige samlinger og taksanavn. Både museenes tilhørighet i universitetsmiljøene med taksonomisk forskning og museenes oppgaver med samlingsforvaltning, som i betydelig grad også omfatter navneforvaltning, tilsier at museene bør ha en sentral rolle som innehaver av taksonomisk kompetanse.

De naturhistoriske samlingene representerer store verdier for samfunnet. Det store antall samlingsobjekter representerer en kunnskapskilde om biologisk mangfold som er underkommunisert. Det er derfor meget viktig at museene gis tilstrekkelige rammevilkår for å forvalte og formidle denne kunnskapsressursen.

Informasjon fra mange millioner nye stedfestede objekter fra museenes samlingsdatabaser om arters leveområder vil gi naturforvaltningen klart bedre grunnlag for å forvalte arealer på en måte som kan stanse tapet av biologisk mangfold. utfordringer knyttet til stedfesting må for øvrig bli høyt prioritert ved museene fremover.

*Artsdatabanken støtter utvalgets anbefaling om å tilrettelegge informasjon om Norges biologiske mangfold med utgangspunkt i de naturhistoriske samlingene og at denne må være tilrettelagt slik at den støtter standard utvekslingsformater (kap 7.6)*

Vi vil i denne forbindelse påpeke viktigheten av at det utvikles gode relasjoner mellom museene, Artsdatabanken og GBIF-Norge. Dette er forhold som er omtalt også andre steder i vår høringsuttalelse. Det er meget viktig at KD gir tydelige signaler om hva som forventes av museene i relasjon til Artsdatabanken og GBIF.

## **Organisering og økonomi**

*Artsdatabanken støtter utvalgets 4 anbefalinger på side 66 i utredningen. Når det gjelder spørsmålet om museenes tilknytning til universitetene støtter vi de vurderinger og anbefalinger som er gitt fra medlemmene Christophersen, Hegard, Jansen og Rønbeck.*

Artsdatabanken mener det vil være klart mest formålstjenlig å videreutvikle museene innenfor rammene av dagens tilknytningsform til universitetene. Vi vektlegger spesielt betydningen av museene som forskningsinstitusjoner og kunnskapsprodusenter, og betydningen av å utvikle aktive fagmiljøer med høy kvalitet og god kompetanse. Vi mener at dette ivaretas best gjennom aktiv deltagelse i kunnskapsnettverket ved universitetene, hvor fokuset på kvalitet i forskningen er høy.

Artsdatabanken er spesielt opptatt av fagområdet taksonomi. Dette ivaretas i dag i stor grad av universitetsmuseene. Vi er redde for at en løsere tilknytning til universitetene vil bidra til en negativ utvikling og ytterligere forverret situasjon for dette fagområdet.

Fra vårt ståsted ser vi imidlertid forskjeller mellom de respektive museers nåværende tilknytning til og/eller organisering innad på universitetene. Det er grunn til å ha fokus på og styrke tilknytningen der hvor denne er for svak. De muligheter som ligger der i dag må utnyttes bedre, dette gjelder både intern styring ved museene og tilknytning til universitetet. Etter vår mening bør universitetsmuseene av faglige og strategiske hensyn være fakulteter eller ha status som fakulteter.

Her ligger det utfordringer knyttet til styring og prioritering som både KD og de respektive universitetsledelsene bør gripe fatt i.

### **III Andre kommentarer**

Artsdatabanken anser det som svært viktig at de 4 naturhistoriske museer ved universitetene har evne og vilje til å levere og tilrettelegge den kunnskap som må overføres til oss for at vi skal kunne lykkes med det mandat KD har gitt oss.

Artsdatabanken har vært operativ siden januar 2005, og vi har i den tiden prioritert relasjonsbygging mot museene. Vi har

mange positive erfaringer med dette, og har etablert flere prosjekter med utmerket samarbeid. Vi må imidlertid påpeke at viljen til samarbeid ikke bestandig er tilstede, og at dette nok skyldes både holdninger hos den enkelte og manglende signaler fra KD om hva som forventes av museene i relasjon til Artsdatabanken som en nasjonal fellesoppgave.

I denne forbindelse vil vi komme med følgende anbefalinger sett i relasjon til våre oppgaver:

- Det er behov for styringssignaler fra KD til museene om hva som forventes av dem i relasjon til Artsdatabankens oppgaver.
- Det er et generelt behov for avklaringer knyttet til inntjening, hvilke leveranser skal betraktes som oppdrag og hvilke skal betraktes som en del av museenes faste oppgaver. Også på dette området er det et spesielt behov for avklaring i relasjonen mellom museene og Artsdatabanken.

### ***Kommentarer til Vedlegg 3: Evaluering av universitetsmuseenes digitalisering***

#### *Registeringsarbeidet*

Artsdatabanken støtter anbefalingen fra NIFU STEP om å holde oppe framdriften i digitaliseringsarbeidet knyttet til samlingene, både for belegg og andre observasjoner som registreres og leveres museene. Det er viktig at det gjenstående analoge materialet digitaliseres og at samlingene er fullt ut digitalisert. Av hensyn til anvendelse ovenfor brukere innen arealforvaltning (av leveområdene for artene i biomangfoldet) må arbeidet med presisjonsnivået på stedfestingen av samlingsobjektene prioriteres langt høyere. Til dette kreves både bedre verktøy for kvalitetssikring av georefereringen og økte ressurser til denne oppgaven. I forbindelse med stedfesting og formidling av kunnskap via kart vil vi anbefale at KD bruker Artsdatabanken som et verktøy for at universitetsmuseene kan bli medlemmer i statens rammeverk "Norge Digitalt".

#### *Rettigheter til data og formidling*

Av hensyn til kvalitet på data er det meget viktig at universitetsmuseene har et klart eierskap til dataene de forvalter. Dette betyr imidlertid ikke at det kan legges begrensninger på formidlingen av kvalitetssikrede data til samfunnet med begrunnelse i rettighetsmessige forhold. Innen

rammene av åndsverkslovens opphavsrettslige bestemmelser forutsetter Artsdatabanken at de naturhistoriske museer har formidlingstjenester av data som er i samsvar med offentlighetslovens § 2, dvs. at data er offentlig tilgjengelige så sant de ikke er lovhjemlet unntatt offentlighet. Det er imidlertid viktig at formidlingstjenestene er innrettet slik at de ivaretar behovet for å unnta sensitive opplysninger fra offentlighet hjemlet i §6a i nevnte lov for særlig utsatte arter.

#### *Digitaliseringsarbeidets forankring og utfordringer til videre drift*

Klarere departemental styring av de naturhistoriske museer, bedre presisjonsnivå på formidling av forventninger og krav fra departementet og økte ressurser, vil ha stor betydning for museenes måloppnåelse innen dataforvaltning og formidling. Artsdatabanken støtter anbefalingen om bedre forankring og oppfølging av nødvendige organiseringsendringer på det enkelte museum. Artsdatabanken vil også peke på MUSIT-utvalgets innstilling om oppgavefordelingen mellom det enkelte museum og en sentral utviklings- og driftstjeneste for den tekniske dataforvaltningen. Det er et akkumulert etterslep i de naturhistoriske museenes finansielle og kompetansemessige muligheter for å anvende de mest effektive og framtidsrettede plattformer for dataorganisering, dataforvaltning, dataflyt, systemintegrasjon og formidling.

Artsdatabanken vil her peke på behovet for å ha en god grenseflate og samhandling med museene i organiseringen av arbeidet, spesielt i den delen som har med formidling å gjøre. Vi vil også peke på det tette samarbeidet som Artsdatabanken vil ha med museene når det gjelder forvaltning av vitenskapelige og norske navn på arter. Artsdatabanken vil i 2007 etablere en artsnavnebase som forutsettes brukt i dette arbeidet både for naturhistoriske samlingsdatabaser i museene og hos andre institusjoner nasjonalt og internasjonalt som forvalter informasjon om arter.

#### ***Kommentarer knyttet til taksonomi som prioritert fagområde ved museene***

Utvalget fastslår innledningsvis i kapittel 3 at museene har et spesielt ansvar for å ivareta kunnskap innen taksonomi. Dette gir vi vår fulle tilslutning til.

Utvalget har ikke kommet med råd/anbefalinger om hvordan dette kan realiseres innenfor rammen av pågående prosesser. Vi vil derfor tillate oss å komme med følgende råd til KD:



- KD bør be Norges Forskningsråd om en plan knyttet til realisering av de anbefalinger som er gitt i "Grunnforskning i biosystematikk - en nasjonal plan". Denne ble utgitt i Forskningsrådet i 2005, og er et resultat av arbeidet i et utvalg oppnevnt av Forskningsrådet. Etter Artsdatabankens mening er utvalgets anbefalinger meget sentrale i en nasjonal styrking av taksonomi/biosystematikk.
- KD bør bidra til at biosystematikk/taksonomi blir tilstrekkelig prioritert i det fremtidige miljøforskningsprogrammet "Miljø 2015". Vi henviser i så måte til vår egen høringsuttalelse knyttet til "Miljø 2015" hvor vi foreslår at biosystematikk blir et eget temaområde og at følgende formulering bør innarbeides som faglig delmål i programmet:

***x: Biosystematikk***

*Temaområdet skal frambringe ny grunnleggende og anvendt kunnskap om artsmangfoldet i Norge. Forskningen skal danne grunnlaget for en helhetlig forvaltning av og kunnskapsformidling knyttet til arter i Norge. Delområdet skal omfatte forskning innen klassisk taksonomi, biogeografi, evolusjonære prosesser og "moderne" biosystematikk ( molekylære metoder, analyser etc.).*

- KD og Miljøverndepartementet bør i samråd realitetsvurdere etablering av et "Artsprosjekt" som sikrer et godt norsk samarbeid med den unike satsingen i det svenske "Artprosjektet". Vi vil spesielt nevne satsingen på tilgjengeliggjøring/folkeligjøring av taksonomisk kunnskap i bokverkene "Nationalnyckeln" og "Feltnyckeln". Denne satsingen har løftet taksonomien betydelig i Sverige, og våre svenske kolleger har et uttrykt ønske om å etablere et samarbeid med Norge. Her ligger en unik mulighet for synliggjøring av museenes kompetanse innen taksonomi som også vil være en nødvendig vitamininnsprøying for museene og kilde til kunnskap for samfunnet.